

УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ БУКОВИНИ

Виникла як наслідок розколу в народовському таборі краю. Прихильники одного з лідерів народництва С. Смаль-Стоцького в 11.1912 почали видавати газ. "Україна", яка стала важливим кроком на шляху створення нової партії. 15.02.1913 вони зібралися в Нар. домі, де обговорили політ. ситуацію в краї та питання орг. об'єднання своїх сил. Ухвалено якнайшвидше провести підготовчу роботу для створення окремої партії, вибрано тимчасовий керівний орган.

Установчі збори нової партії відбулися 12.10.1913. На них обговорено проект програми, статут, тактичні засади й завдання орг-ції. Вирішено назвати її УНП. Головою к-ту партії обрано д-ра А. Артимовича, заст. – О. Іваницького. Загальновідомо, що патроном цієї партії був С. Смаль-Стоцький, який виступив на установчих зборах, однак до керівних органів партії не кандидував.

Метою партії було обстоювати: "1) Розвій української народности як самостійної на підставі конституцію признаної рівноправности; 2) Оборона прав українського народу і попиранє його інтересів та змагань у всіх політичних, культурних і економічних відносинах". Партія заявляла, що стоїть на всеукр. позиціях і боротиметься з прихильниками "автохтонства", які вимагали надання переваг вихідцям з Буковини при зайнятті службових посад. Зазначалося, що в майбутньому програма буде конкретизована.

У роки РСВ лідери партії перебували на еміграції. Однак 1918 партія активізувалася. Її представники К. Білинський, М. Кордуба й Р. Цегельський узяли участь у роботі УНРади в м. Львів.

Чл. УНП були активними діячами Буковин. крайового к-ту. А. Артимовича обрано заст. голови к-ту, М. Кордуба очолював ред. комісію, Р. Цегельський – фінансову. Вони взяли участь у підготовці й проведенні Буковин. крайового віча 3.11.1918.

Після окупації Буковини рум. військами партія припинила існування.

Літ.: Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої поло-

вини XIX – початку XX ст. Чернівці, 1999; Його ж. Соборницькі прагнення українців Буковини восени 1918 р. // УІЖ. 2009. № 1. С. 28–38.

Олександр Добржанський

УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНА РАДА (У.н.р.) В С. ЯСІНЯ

Виконавчий орган (уряд) Гуцул. республіки в 01–06.1919, яку очолював С. Ключурак.

Складалася з 9 секцій (мін-в). Військ. секцію і зовн. справ очолив С. Ключурак, внутр. – Д. Іванюк, харчову – Ю. Кабальюк, госп. – І. Тимчук, освіт. і шкільн. – І. Марусяк-Кузьмич.

10.01.1919 У.н.р. в с. Ясіня (нині смт Рахів. р-ну Закарп. обл.) поширила відозву "Брати Русини", у якій закликала ЗУНР і УНР допомогти українцям Угорщини: "Ходіть браття, подайте мені помічну руку, допоможіть мені скинути тяжкі кайдани тай стати вольним чоловіком! Прийміть мене до своєї великої хати, я хочу з вами жити в одній вільній, нероздільній Україні!".

У зв'язку з численними зверненнями громад Мараморощини й переміщенням рум. військ до м. Сігет (нині Румунія), УНР ухвалила рішення про адм. підпорядкування і збройне визволення Марамороської землі. У серед. 01.1919 розпочалася Сігет. військ. операція, яка зазнала невдачі.

Уряд Гуцул. республіки діяв у 2 напрямках: орг-ція держ. управління, здійснення соц. реформ та посилення боєздатності військ – Гуцул. нар. оборони, яку планували створити за зразком Легіону УСС.

У.н.р. вела чітку соціально направлену політику – найбільшим мешканцям, солдат. вдовам і багатодітним сім'ям товари першої необхідності й худобу нерідко надавали безкоштовно. До м. Станиславів (нині Івано-Франківськ) і Коломия (нині Івано-Франк. обл.) щодня курсували поїзди, також було налагоджене сполучення з м. Рахів. Щоб залізн. рух не переривався, виконавчий орган Гуцул. республіки створив спец. робітн. загони, які відбудовували мости, налагоджували зв'язок, підтримували в робочому стані колію. Харчова секція